

3327.01 – “Nəqliyyat sistemləri texnologiyası”

1. ÜMUMİ QAYDALAR

1.1. Proqram haqqında ümumi məlumat

3327.01 – “Nəqliyyat sistemləri texnologiyası” ixtisası üzrə fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya qəbul imtahanının proqramı bakalavriat və magistratura səviyyəsində fənlərinin proqramları əsasında tərtib edilmişdir.

Proqram Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin "Ali təhsilin doktorantura səviyyəsi üzrə ixtisasların Təsnifatı" haqqında 15 mart 2012-ci il tarixli, 65 nömrəli qərarı əsasında təsdiq edilmiş 3327.01 – “Nəqliyyat sistemləri texnologiyası” ixtisasının pasportuna uyğun tərtib edilmişdir.

1.2. Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə qəbul imtahanının keçirilməsinin məqsədi

3327.01 – “Nəqliyyat sistemləri texnologiyası” ixtisasından fəlsəfə doktoru proqramı üzrə qəbul imtahanı həmin ixtisas üzrə doktoranturaya qəbul olmaq istəyən iddiaçının nəqliyyat sistemləri, yerli və beynəlxalq avtomobil daşımaları, ölkəmizin vahid nəqliyyat sistemi, avtonəqliyyat vasitələrinin istismar xüsusiyyətləri, yol hərəkətinin təşkili və təhlükəsizliyi, nəqliyyat vasitələrinin texniki istismarı və nəqliyyat logistikası ilə əlaqədar olan bilik səviyyəsini qiymətləndirmək məqsədi ilə aparılır.

1.3. İmtahan verənin bilik səviyyəsinə qoyulan tələblər

İmtahan verən 3327.01 – “Nəqliyyat sistemləri texnologiyası” ixtisasının pasportuna uyğun olaraq aşağıdakı sahələrdə elmi-tədqiqatlar aparmaq üçün lazımi biliklərə malik olmalıdır:

- Nəqliyyat sistemlərinin idarə olunmasında meydana gələn problemlərin qiymətləndirilməsinin və qarşıya çıxacaq dəyişikliklərin proqnozlaşdırılmasının həyata keçirilməsi;
- Nəqliyyat sistemlərinin işinin müasir texnologiyalar əsasında təşkili üzrə yeni üsulların tətbiqi;
- Nəqliyyat sistemlərinin işinin optimal təşkili üzrə tədbirlər planının işlənilib hazırlanması və əsaslandırılması;
- Nəqliyyat sistemində logistik proseslərin təkmilləşdirilməsi və onların müxtəlif alternativ variantlarının müqayisəli təhlili vasitəsilə elmi əsaslandırılması.

2. PROQRAMIN MƏZMUNU

2.1. Avtomobil daşımaları və vahid nəqliyyat sistemi

Nəqliyyat anlayışı. Nəqliyyat məhsulu və onun əsas xassələri. Əhalinin nəqliyyat hərəkətliliyi. Nəqliyyat və daşıma prosesləri. Avtomobil nəqliyyatında daşıma prosesi. Yük, onun xassələri və təsnifatı. Avtomobil nəqliyyatı ilə yük və sərnişin daşımalarının xüsusiyyətləri. Daşıma marşrutu və onun növləri. Daşıma tsikli, onun növləri və tərkib hissələri. Yük və sərnişin axınları, onların gücü və istiqaməti. Daşıma tsiklinin nəqliyyat işi və onun qrafiki təsviri. Avtobusun məhsuldarlığı. Taksi avtomobilinin məhsuldarlığı. Yük hərəkət tərkibinin seçilməsi. Sərnişin hərəkət tərkiblərinin seçilməsi. Yük daşımalarının təşkili.

2.2. ANV-nin istismar xüsusiyyətləri

ANV-nin dartıcı-sürətlənmə xüsusiyyətləri. Avtomobilə təsir edən müqavimət qüvvələri. ANV-nin qüvvələr balansı (dartıcı balans tənliyi). ANV-nin güc balansı. Nəqliyyat vasitələrinin dinamikliyi. Avtomobilin tormozlama xüsusiyyətləri. Tormoz diaqramı. Nəqliyyat vasitələrinin yanacaq qənaətliliyi. Optimal hərəkət sürəti. Konstruktiv və istismar amillərinin yanacaq qənaətliliyinə təsiri. İdarə olunma və dəyanətlilik xüsusiyyətlərinin qiymətləndirilmə göstəriciləri. Dəyanətliliyin itirilməsinin növləri. ANV-nin hərəkət səlisliyinin avtomobil məhsuldarlığına və hərəkət təhlükəsizliyinə təsiri. Avtomobilin keçicilik xüsusiyyəti.

2.3. Yol hərəkətinin təşkili və təhlükəsizliyi

SAYM sistemi elementlərinin avtomobilin dayanma yoluna təsiri. Yol-nəqliyyat hadisələri. Sürücü və hərəkətin təhlükəsizliyi. Nəqliyyat vasitələrinin konstruksiyalarının təhlükəsizlik növləri. Nəqliyyat vasitələrinin aktiv təhlükəsizliyi. Nəqliyyat vasitələrinin passiv təhlükəsizliyi. Nəqliyyat axınlarının hərəkət intensivliyi. Nəqliyyat axınlarının sıxlığı. Nəqliyyat axınlarının hərəkət sürəti. Nəqliyyat axınlarının əsas diaqramı. Nəqliyyat axınlarını ifadə edən determinik modellər. Nəqliyyat axınlarını ifadə edən stoxastik modellər. Küçə-yol şəbəkəsi elementlərinin buraxma qabiliyyəti. Yol hərəkətinin operativ

təşkilinin əsas məsələləri və metodiki istiqamətləri. Mübahisəli nöqtələrin sayının və təhlükəlilik dərəcəsinin azaldılması. Yol ayrıcılarında hərəkətin təşkili üsulları. İctimai şəhər sərnişin nəqliyyatının hərəkətinin təşkili. Piyada hərəkətinin əsas xarakteristikaları. Piyada hərəkətinin təşkili üsulları.

2.4. Nəqliyyat vasitələrinin texniki istismarı

Nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyəti və işləmə qabiliyyəti. İmtina və nasazlıqlar. İmtinaların təsnifatı. Nəqliyyat sistemində texniki istismarın yeri. İstismar materiallarının keyfiyyəti. İstismar şəraiti və hərəkət tərkibinin idarə edilmə keyfiyyəti. Yeyilmənin növləri. Yeyilmənin qrafiki qanunauyğunluğu. NV-nin keyfiyyəti (keyfiyyətin strukturu). Texniki istismarda tətbiq olunan etibarlılıq və ehtimal nəzəriyyələri. Nəqliyyatın ətraf mühitə mənfi təsiri və onunla mübarizə tədbirləri.

2.5. Nəqliyyat logistikası

Nəqliyyat logistikasının əsas məsələləri. Logistikanın prinsipləri və əsas müddəaları. Logistika və bazar. Logistika və marketinq. Logistikanın elementləri. Nəqliyyat logistikasının informasiya təminatı. Logistikada ehtiyatların idarə olunma prinsipləri. Logistikanın nəqliyyat-ekspedisiya təminatı. Ehtiyatların idarə olunma prinsipləri. Ehtiyatların saxlanılmasının optimal qiyməti. Ehtiyatların idarə olunması. Yükün daşımaya və saxlanmaya hazırlanması. Nəqliyyat dəhlizlərinin formalaşması.

ƏDƏBİYYAT

1. Yol Hərəkəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı -1998. «Hüquq» ədəbiyyatı nəşriyyatı.
2. Tağızadə Ə. H. Bayramov R.P.Yol hərəkətinin təşkili və təhlükəsizliyi, dərslik, Bakı. "Çaşıoğlu". 2002, 248s.
3. Razim Bayramov "Yol hərəkətinin təşkilinin texniki nizamlama vasitələri", dərslik, Bakı, «Təhsil» NPM, 2004, 276 səh.
4. Ş.H.Həsənov, R.M.Cəfərov, R.P. Bayramov "Yol şəraitləri və hərəkətin təhlükəsizliyi", dərslik, Bakı, «Təhsil» NPM, 2013, 348 səh.
5. Ş.H. Heydərov, R.P. Bayramov "Nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsizliyi və avtotexniki ekspertizası", dərslik, Bakı, «Təhsil» NPM, 2009, 336 səh.
6. Bayramov R.P. Yol hərəkətinin təşkili və təhlükəsizliyi, Dərs vəsaiti, Bakı, AzTU, 1993,164 s.
7. Y.M. Piriyeu. Avtomobil yolları. Bakı, Azərbaycan nəşriyyatı. 1999, 560 s.
8. Gözəlov S. K., Məmmədov R.T., Namazov B.F., Əliyev V.Ə.,Əliyev E. E. Avtomobil məlumat kitabı. Bakı, "Ocaq" nəşriyyatı, 2007, 312 s.
9. Y.Ə.Məmmədov. Avtomobilin transmissiyası (konstruksiyası və hesabatının əsasları). Dərs vəsaiti. Bakı, 1998. 174 s.
10. Məmmədov Y.Ə. Avtomobil. İstismar xüsusiyyətləri nəzəriyyəsi. Dərslik. Bakı. "Bakı Universiteti" nəşriyyatı, 2002, 330 s.
11. Y.Ə.Məmmədov. Avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin istismar xüsusiyyətləri nəzəriyyəsi və hesabatı. II hissə. Dərslik. Bakı. «Təhsil» NPM nəşriyyatı, 2005, 506 s.
12. Cavadov Ə.Ə. Daşımalar və vahid nəqliyat sistemi. Dərslik, Bakı, "Təhsil" NPM, 2004, 260 s.
13. Cavadov Ə.Ə., Bayramov M.İ., Məmmədov R.M. Avtomobil sərnişin daşımaları (dərslik). Bakı, "Adiloğlu", 2004, 234 s.
14. Cavadov Ə.Ə. Nəqliyyat prosesləri və sistemləri nəzəriyyəsinin əsasları. Dərs vəsaiti, Bakı, 1992, 120 s.
15. Cavadov Ə.Ə. Avtomobil yük daşımaları. Dərslik, Bakı, 2009, 354 s.
16. Canmirzəyev A.C. Avtomobillərin texniki istismarı. Dərslik, Bakı, "Çaşıoğlu"

17. Canmirzəyev A.C., Gözəlov S.K., Avtomobillərin diagnostikası və servis xidmətinin təşkili. Bakı, "Təhsil" EİM, 2001.

18. Məmmədov R.T., Namazov B.F., Əliyev V.Ə., Əliyev E.E. Avtomobil məlumat kitabı, "Osaq" nəşriyyatı, Bakı, 2007.

19. Грузовые автомобильные перевозки. Учебник для вузов. А. В. Вельможин, Л. Б. Миротин и др. М., 2007, 560 с.

20. Николин В.И. Автотранспортный процесс и оптимизация его элементов. М.: Транспорт, 1990, 191 с.

21. Транспортная логистика. Учебник. Под ред. Л.Б. Миротина. М., Экзамен, 2002, 511с.

22. Управление грузовыми потоками и транспортно-логистических системах. Под ред. Л.Б. Миротина. М., Горячая линия-Телеком, 2010, 704 с.

23. Клишковштейн Г.И., Афанасьев М.Б., Организация дорожного движения. Москва, «Транспорт», 1997, 231 с.

24. Шишкин Д.Г., Шишкина Л.Н., Логистика на транспорте. Учебное пособие, М. Маршрут, 2006, 224 с.

Proqram Azərbaycan Texniki Universitetinin "Nəqliyyat logistikası və hərəkətin təhlükəsizliyi" kafedrasının 07.07.2022-ci il tarixli iclasında (protokol №10) təsdiq edilmişdir.